

Oslo kommune Tannhelsetjenesten Oslo KF

Byrådsavdeling for velferd og sosiale tjenester
Oslo rådhus
0037 Oslo

Dato: 15. mars 06

Deres ref.:
200600782-3

Vår ref. (saksnr.):
42-06 HVT

Saksbeh.:
Hilde Vogt Toven, 23 43 00 09

Arkivkode:
214

INNSPILL TIL HANDLINGSPLAN FOR BEDRE KOSTHOLD I BEFOLKNINGEN 2007-2011

Det vises til brev av 22. februar med invitasjon med å komme med innspill til regjeringens Handlingsplan for å bedre kostholdet i befolkningen. Tannhelsetjenesten Oslo KF gir med dette sin uttalelse.

Generelt

Det er positivt at det skal utarbeides en tverrdepartemental handlingsplan som skal resultere i bedre helse gjennom å bedre kostholdet i befolkningen. Et godt og sunt kosthold er med på å fremme helsen i alle deler av befolkningen samtidig som det forebygger kostholdsrelaterte helseskader – hvor også tannsykdommer er inkludert.

Helsetjenestene har en viktig rolle i å forebyggende helseskader, samtidig som de også er sentrale i tiltak som kan fremme helsen i befolkningen. Tannhelsetjenesten har lang tradisjon i å forebygge tannsykdommer og bidra til å sette enkeltmenneske i stand til å treffe positive tannhelsevalg. Generelle tiltak for god oral helse innebærer:

- ❖ Sunne måltider til faste tider
- ❖ Vann som tørstedrikk mellom måltider og om natten
- ❖ Tannpuss og fluor morgen og kveld

En nasjonal Handlingsplan for å bedre kostholdet i befolkningen vil gi en positiv helsegevinst også for tannhelsen. I den videre oppfølgingen av Handlingsplanen må tannhelsetjenesten være en naturlig samarbeidspartner. God tannhelse skapes ikke på tannklinikken, men gjennom tiltak i det daglige – ivarettatt daglig munnhygiene og et sunt kosthold til faste tider. Samarbeid på tvers av sektor- og tjenestegrenser er avgjørende for å oppnå bedret helse og tannhelse.

God tannhelse innebærer å ha tilfredsstillende tyggefunksjon, ikke ha smerter eller plager i munnen og kunne omgås sosialt uten hindringer som skyldes tennene. God tannhelse (oral helse) er en del av god helse. Tannhelse og helse er sidestilte begreper i et helseperspektiv, og tannhelsetjenesten bidrar til god helse gjennom bedret tannhelse.

I Helse- og omsorgsdepartementets invitasjon er tannhelsetjenesten nevnt som en arena for tiltak innen ernæring. I Oslo kommune har Tannhelsetjenesten Oslo KF og Helse- og Velferdsetaten etablert samarbeid om ernæring og tannhelse. Gjennom helhetlige tiltak mot definerte målgrupper, der tiltakene ikke følger organisatoriske og faglige skillelinjer, kan man bidra til å oppnå bedre helse for bl.a. utsatte grupper og blant barn/unge hvor det helsefremmende potensialet er stort. Oslo kommune har i sitt utkast til Folkehelseplan for Oslo målsettingen om å utjevne helseforskjeller gjennom å bedre helsen hos utsatte grupper. Tannhelse er integrert i planen og er et av innsatsområdene.

Tannhelsetjenesten Oslo KF

Postadresse:
Hagegt. 23
0653 OSLO

Telefon: 02 180
Telefaks: 23 43 00 06
E-post: postmottak@tht.oslo.kommune.no

Bank.kto: 6067.05.11009
Org. nr.: 976 819 977

Utfordringer

Utfordringene når det gjelder tannhelse er i stor grad de samme som ved generell helse. De hovedutfordringene som er skissert i Handlingsplanen er også utfordringer på tannhelsefeltet.

- **Kosthold, VANN og tannhelse**

Kostholdet er svært viktig i forhold til tannhelsen. Sukkerforbruket er økende og det drikkes mye brus/sukkerholdige drikker. I prosjektbeskrivelsen er ikke vann omtalt, men både i helse og tannhelseperspektiv er vannet en svært viktig faktor. **Vann er både sunt og helsemessig viktig.**

Handlingsplanen bør klart inkludere tiltak som gjør at flere drikker mer vann og at vann velges i stedet for andre sukkerholdige, og sukkerfrie alternativ. Sukkerfri brus har lav pH-verdi som gir tannskader (erosjoner) og er ugunstig for tannhelsen. Man bør tilstrebe at alle deler av befolkningen drikker mer vann. Oslo kommune har delt ut drikkeflasker med vann til ungdomsskoleelever, og de videregående skolene har fått vannkjølere. Men også andre grupper bør oppfordres til å drikke mer vann.

Tannhelsetjenesten Oslo KF arbeider aktivt med å integrere vann som et reelt alternativ som tørstedrikk på sykehjem.

- **Ulikheter i tannhelse**

Oslo er et storsamfunn med spesielle utfordringer på tannhelsefeltet. På lik linje med helse forøvrig er det store variasjoner i tannhelse. Her finnes deler av befolkningen med bedre og dårligere tannhelse enn landsgjennomsnittet. Forekomsten av karies i befolkningen følger den samme sosiale gradienten som helse forøvrig. Tannsykdommer følger i stor grad av individets helsebevarende og sykdomsforebyggende livsstil, som en konsekvens av kulturelle og familiære forhold i nærmiljø og på arbeidsplassen, samt av forhold knyttet til stor- og lokalsamfunnets vilje og muligheter for å legge til rette for de gode helsevalgene.

- **Organisatoriske utfordringer**

Tannhelse har og er sett på som noe ved siden av annen helse. Både organisatorisk og finansielt er tannhelsetjenesten annerledes organisert enn den øvrige helsetjenesten. Dette gir utfordringer i forhold til samarbeid og samhandling. Tannhelsetjenesten har god erfaring med individrettede forebyggende tiltak. Utfordringen fremover er at tannhelsetjenesten som pådriver i folkehelsearbeidet bidrar til å legge til rette for de gode tannhelsevalgene, gjennom samarbeid og tiltak med andre aktører som jobber på folkehelsearenaen. Tiltakene skal innebære å svekke det som medfører tannhelserisiko og styrke det som bidrar til en god tannhelse. Strategien er partnerskap mellom aktører og sektorer på ulike felt. En stor utfordring for tannhelsetjenesten er å integrere tannhelse som en naturlig del av helsebegrepet.

Mål

Handlingsplanens visjon er et sunt kosthold for god helse gjennom hele livet. Tannhelsetjenesten Oslo KF vil presisere at tannhelsen, som en del av helsen, også kan bevares gjennom livet ved et sunt kosthold.

Målgrupper

Handlingsplanen skal spesielt rette seg mot følgende hovedgrupper. Gruppene samsvarer godt med de gruppene og de utfordringene tannhelsetjenesten jobber mot.

- **Barn og unge**

Handlingsplanen har som målgruppe hele befolkningen, men med særlig fokus på barn og unge. Tannhelsetjenesten Oslo KF følger med på tannhelseutviklingen blant barn og unge. Tannhelsen i denne gruppen er stort sett bra, men at det er store geografiske forskjeller innad i Oslo. Imidlertid er inntaket av sukker og sukkerholdige drikke økende. Fokus på skolemåltider, frukt og grønt og vann som tørstedrikk, er spesielt viktig også i tannhelsesammenheng. God tilgjengelighet på gode kostholdsvalg er avgjørende for at barn og unge vil velge sunt. Tannhelsetjenesten Oslo KF samarbeider med helsestasjon og skolehelsetjenesten om helsefremmende og forebyggende tiltak overfor gruppen.

- **Eldre**

Blant eldre i institusjon og hjemmesykepleie viser landsomfattende undersøkelser at hver sjette har smerter og plager i tennene mens hver tredje har problemer med spising. For noen vil tannhelseproblemene være av en slik karakter at det kan medføre underernæring og redusert livskvalitet. Potensialet som ligger i helsefremmende og forebyggende tiltak til disse gruppene er derfor stort. God tannhelse er en forutsetning tilfredsstillende ernæring hos eldre.

- **Innvandrere med ikke vestlig bakgrunn**

En spesiell tannhelseutfordring i Oslo er å bedre tannhelsen hos grupper av barn og ungdom med fremmedkulturell bakgrunn. Undersøkelser viser at flere barn med ikke-vestlig bakgrunn har dårligere tannhelse enn etnisk norske, men også her er det store variasjoner. Målrettede tiltak er nødvendig for å utjevne tannhelseforskjeller blant barn og unge med fremmedkulturell bakgrunn. Tannhelsetjenesten Oslo KF arbeider aktivt med å bedre tannhelsen hos denne gruppen. Samarbeid med skole, frivillige, helsestasjoner er viktig for å oppnå bedre tannhelse.

Samarbeid

I Handlingsplanen bør tannhelseutfordringer og potensialet for samarbeid med tannhelsetjenesten i forhold til ernæring komme tydelig frem. Tannhelsetjenesten har lang erfaring med forebyggende arbeid og vil gjerne bidra i folkehelsearbeidet gjennom egne tiltak og gjennom utstrakt samarbeide med andre.

Tannhelsetjenesten Oslo KF har ansvar for tannhelsetilbudet til ca 120.000 av byens innbyggere. Lov om tannhelsetjenesten pålegger (fylkes)kommunen å fremme tannhelsen i befolkningen og sørge for nødvendig forebyggelse og behandling. Det innebærer å spre opplysning om og øke interessen for hva den enkelte selv og allmennheten kan gjøre for å fremme tannhelsen. Kosthold og vann er viktige faktorer her.

Tannhelsetjenesten Oslo KF har i sin tannhelseplan forpliktet seg til å målrette det helsefremmende og forebyggende virksomheten mot utsatte grupper (individer og grupper med mest tannsykdom). Det helsefremmende arbeidet må skje i nært samarbeid med andre utenfor tannhelsetjenesten som har samme agenda. Etablering av gode forpliktende samarbeidsrelasjoner er en viktig oppgave for tannhelsetjenesten. Aktuelle samarbeidspartnere er bl.a. pleie- og omsorgspersonell i institusjoner og hjemmesykepleie, helsestasjonspersonell, barnehagepersonell, utdanningsinstitusjoner med mer.

Oppsummering

Tannhelsetjenesten Oslo KF viktigste innspill til Handlingsplanen er at tannhelse må klart inngå som en del av helseperspektivet. Det innebærer at ernærings tiltak alltid bør inneha et tannhelseaspekt. Samarbeid mellom flere aktører er avgjørende for å lykkes i å bedre kostholdet i befolkningen. Tannhelsetjenesten bør være en viktig samarbeidspartner i dette arbeidet, både på kommunalt, fylkeskommunalt og statlig nivå. Vann som en viktig kostholdskomponent bør tydelig komme frem i Handlingsplanen.

Med hilsen

Hilde Vogt Toven
overtannpleier

(Godkjent og ekspedert elektronisk)